

Slovenská pravice na rozcestí

25.července 2006 Ladislav Mrklas

Jsou to ale paradoxy, pane Vaněk! Chtělo by se s klasikem říci při pohledu na výsledky slovenských voleb a vznikající Ficovu vládu populistů všech barev a odstínů. Ještě nikdy nebyla slovenská pravice tak silná jako nyní. A přece po velkém volebním úspěchu s vysokou měrou pravděpodobnosti skončí v opozici. Ještě nikdy nebylo Mečiarovo HZDS tak slabé. A přece se stejnou měrou pravděpodobnosti bude po neúspěšných volbách vládnout.

Slovenská pravice je - obdobně jako celá společnost - rozdělená podle několika os. První z nich je příslušnost k národnostní skupině. Nedílnou součástí pravého spektra je kromě slovenských stran i uskupení reprezentující drtivou část maďarské populace - Strana maďarské koalice (SMK), která letos opět získala 20 mandátů.

Daleko rozdrobenější je slovenská část pravice. Tu štěpí především osa oddělující religióznější část populace, koncentrovanou především na venkově, a sekulárnější voliče, kteří se rekrutují hlavně z velkých měst v čele s Bratislavou. Ještě před několika lety se tato osa projevovala paralelní existencí výrazně katolického KDH a různých alternativních středopravicových subjektů, ať už to byla Dzurindova konzervativně-liberální SDKÚ nebo silně sekulární Ruskova Aliance nového občana (ANO). Letos se dualita zhmotnila ve sporu o tzv. výhradu svědomí, který KDH použilo jako záminku pro svůj odchod z vládní koalice. Jelikož ANO mezitím vyklidilo pozici, zvolil premiér Dzurinda se svojí SDKÚ-DS taktiku širšího oslovení městského elektorátu. Tím dostala zmíněná osa nový impuls. KDH oproti roku 2002 ztratilo jeden poslanecký mandát, zatímco SDKÚ-DS získala tři nová parlamentní křesla.

Třetím tradičním a nejzhubnějším dělítkem slovenské pravicové scény jsou personální otázky. Vedle marginalizované ANO, jež letos ztratila 6,5 procenta hlasů, se premiéru Dzurindovi, který má dar získávat si nejen příznivce, ale i zapřísáhlé odpůrce, nově postavilo i Svobodné fórum (SF). Tedy uskupení vzniklé odštěpením vlivného křídla SDKÚ-DS, vedeného exministrem Šimkem. SF získalo 3,5 procenta hlasů a do Národní rady se nedostalo.

Právě personální otázky, zejména pak odpor části bývalých koaličních spojenců vůči Dzurindovi, také přispěly k tomu, že jak KDH, tak SMK začaly již před volbami koketovat s myšlenkou účasti ve vládě vedené Robertem Ficem. Tento spor rozštěpil především KDH, které tak do opozice odchází s hlavou zamotanou vnitřními rozbroji. Úvahy o vládnutí s Ficem zřejmě také napomohly rychlému sestavení slovenské vlády. Především Mečiarovo uskupení LS-HZDS se totiž zaleklo toho, že by opět mohlo zůstat v opozici, a tak k vyjednávání přistoupilo prakticky bez jakýchkoli požadavků a smířilo se i s tím, že jeho vůdce bude bez významnější funkce. To byl důležitý moment i proto, že také Dzurinda ve svém plánu na setrvání v úřadu premiéra počítal s nějakou formou zapojení HZDS. Mečiarova formace se tak stala jazýčkem na vahách, avšak jazýčkem vystrašeným a povolným vůči vítězi voleb.

Kdo vlastně bude vládnout?

Hlavní otázkou zůstává to, jak dlouhou vydrží bizarní slovenská koalice. Nejen zkušenosti minulých osmi let ukazují, že u našeho východního souseda je možné dlouhodobě vládnout s menšinou. Není tedy vůbec vyloučené, že Fico použije současné koaliční partnery jen k ustavení své vlády, pak je z vlády vypudí a půjde ve šlépějích svého předchůdce - tedy bude hledat podporu napříč spektrem.

Právě v tom tkví největší nebezpečí pro slovenskou demokratickou pravici. Lákadlo podílet se za dílčí ústupky a personální benefity na vládnutí bude u všech minulých vládních stran velké. Spolu s odporem KDH a části SMK k Dzurindovi to může vést k dalšímu pnutí na pravici. Takřka jistě se dá říci, že Dzurinda se nestane lídrem sjednocené pravice. Buď jeho SDKÚ-DS nebo konkurenční KDH

(a po případném vypuzení nacionalistů možná i SMK) totiž může s Ficovou vládou docela dobře spolupracovat. Konkurence mezi nimi se tak jenom zvýší.

SDKÚ-DS tento scénář přináší jednak šanci stát se poprvé jedinou skutečnou opozicí, jednak riziko skončit v izolaci. Dzurinda také bude řešit dilema, zda za cenu mesaliance s Ficem raději bránit reformy, nebo principiálně přejít do opozice, ovšem za cenu obětování části své dosavadní práce.

Ať to nakonec dopadne tak či onak, jedno je téměř jisté – standardizace slovenské politické scény a jejího uspořádání podle levo-pravé osy se opět odkládá.